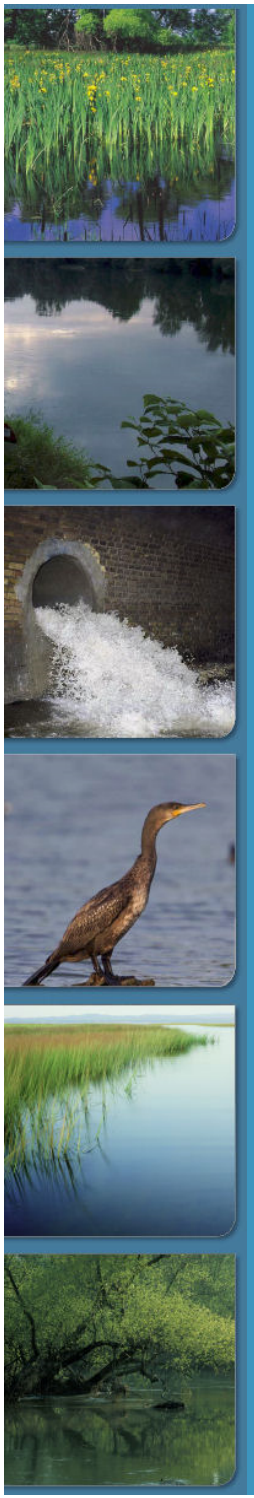

Javaslatok az Alsó-Duna jobb part alegységet érintő intézkedésekre

Vízfolyások, állóvizek és felszín alatti vizek állapotának javítása

Márk László
Dél-dunántúli Környezetvédelmi és Vízügyi Igazgatóság

"Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek készítése" (KEOP-2.5.0/A)

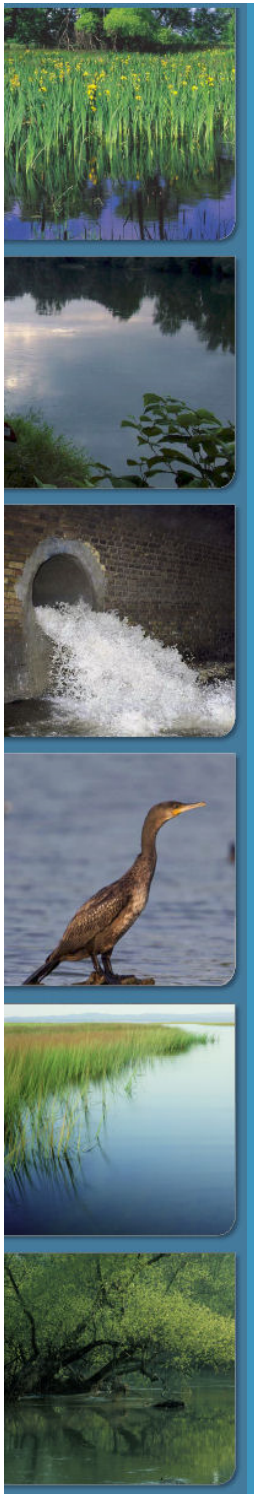

Alsó-Duna jobb part alegység

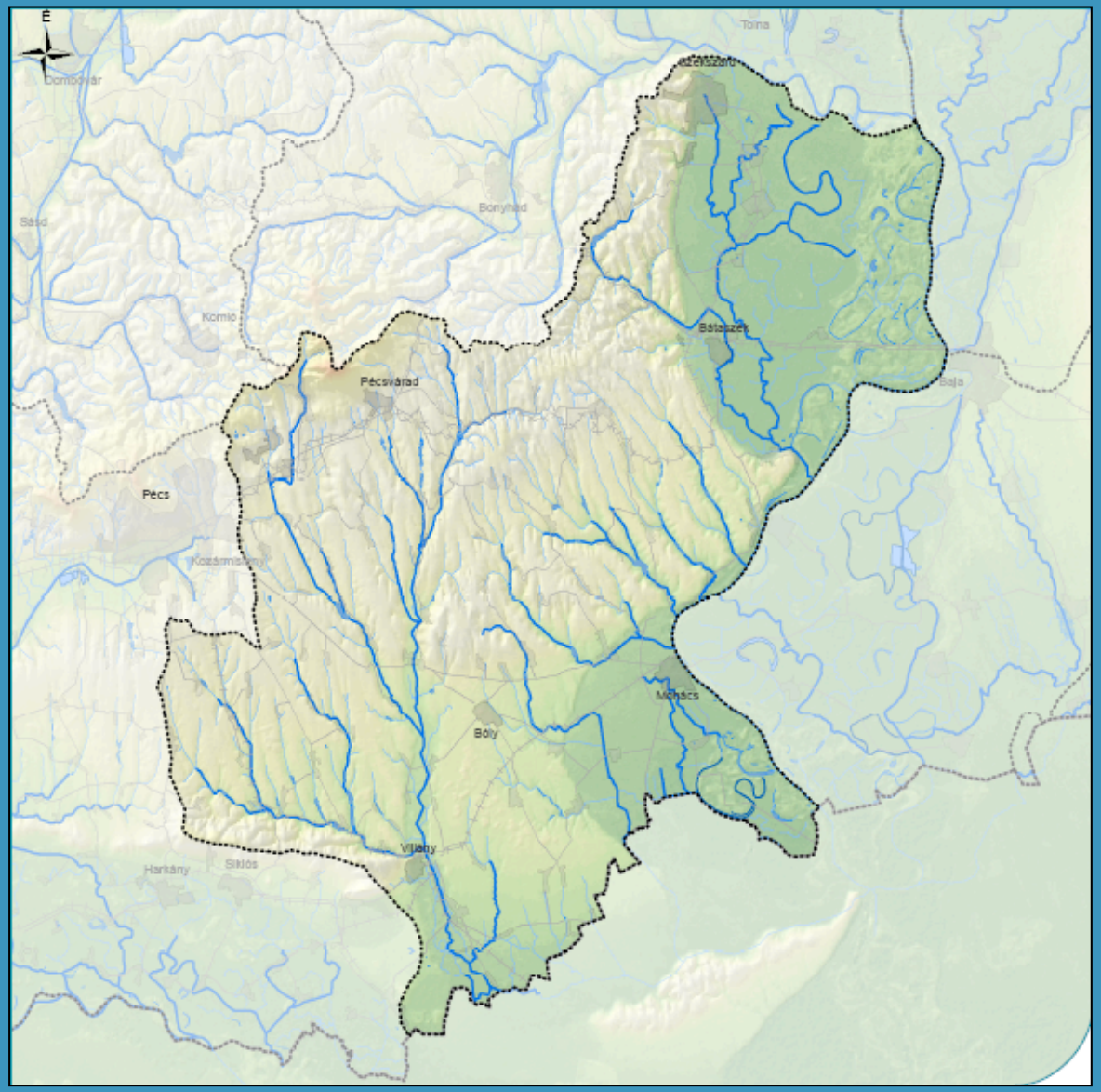

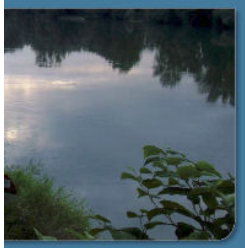

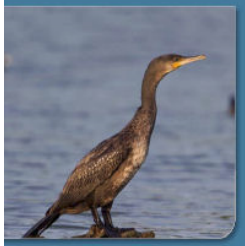
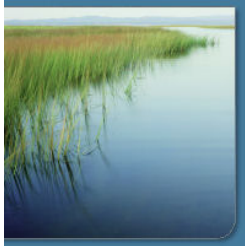
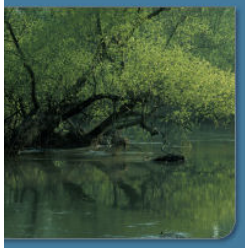

Az Alsó-Duna jobb part alegység vizei

(jelentősebb felszíni és felszín alatti víztestek)

Főbb vízfolyások:

- Karasica, - és mellékvízfolyásai
- Vasas-Belvárdi-vízfolyás alsó, - felső
- Villány-Pogányi-vízfolyás, - és mellékvízfolyásai
- Borza-patak
- Lajvér-patak alsó, - felső
- Szekszár-Bátai-főcsatorna és mellékvízfolyásai

Állóvizek:

- Belső-Béda holtág

Főbb felszín alatti víztestek:

- Karasica vízgyűjtő (sp. 1.11.1, p.1.11.1)
- Szekszárd-Bátai és Kölkedi öblözet (sp. 1.11.2, p.1.11.2)
- Mohácsi rögök (k.1.9)

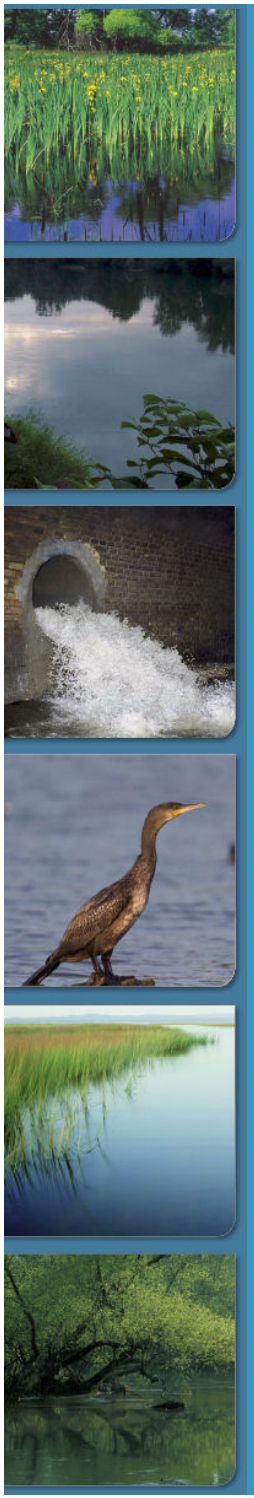

Jelentős vízgazdálkodási problémák

Vízfolyások és állóvizek

1. Vízfolyások és állóvizek szabályozottsága

- Főbb okok: szabályos mederforma, hullámtéri tevékenység, völgyzárógátas halastavak
- Példák: Karasica, Borza-patak, Lajvér-patak

2. Tápanyag és szervesanyag terhelés

- Főbb okok: diffúz mezőgazdasági szennyezés, kommunális szennyvízbevezetés
- Példák: Karasica és mellékvízfolyásai, Borza-patak

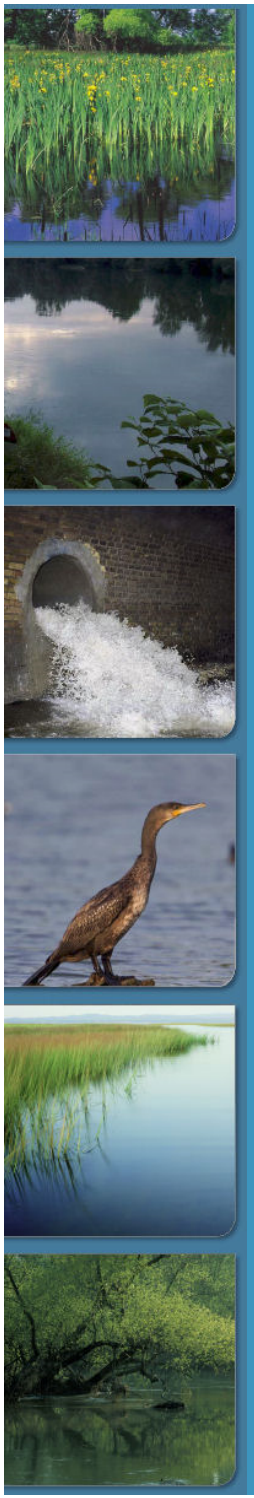

Jelentős vízgazdálkodási problémák

Felszín alatti vizek

1. Nitrát és ammónium szennyezésekkel kapcsolatos problémák

- Főbb okok: csatornázatlan település(rész)ek, szigetelés nélküli települési hulladéklerakók, mezőgazdasági tevékenység
- Példák: Karasica vízgyűjtő (sp. 1.11.1),

2. Egyéb szennyezések

- Főbb okok: ipari technológiai hibák, elavult (földalatti) tároló létesítmények
- Példák: Szekszárd-Bátai és Kölkedi öblözet (sp. 1.11.2)

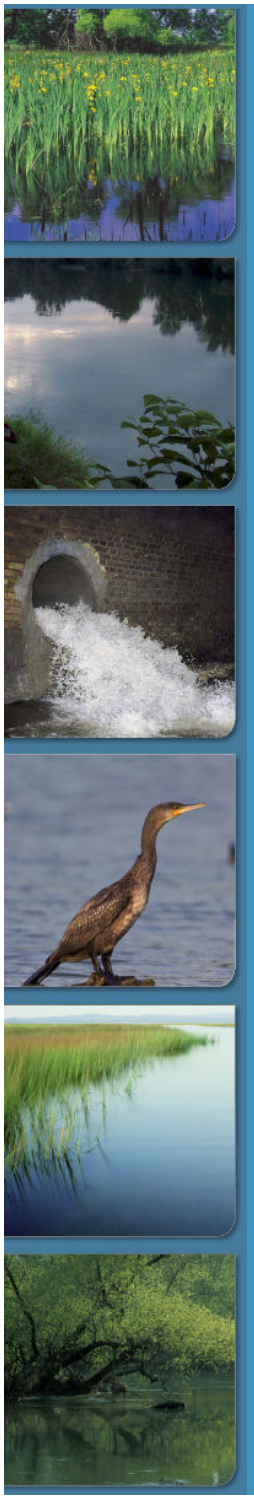

Erősen módosított és mesterséges víztestek

Víztestek	Módosítottság / létrehozás oka
1) erősen módosított	
Lajvér-patak felső, Belsőréti-patak, Csele-patak és mellékvízfolyásai, Hásságy-Ellendi-vízfolyás, Karasica és mellékvízfolyásai, Peterd-Szemelyi-vízfolyás, Vasas-Belvárdi-vízfolyás, Véménd-bári-vízfolyás	Völgyzárógátas halastavak
Lajvér-patak alsó, Karasica,	MG vízelvezetési igény (csatorna jellegű, depóniás)
2) bizonytalan, hogy erősen módosítottá nyilvánítsák-e	
-	-
3) mesterséges víztestek	
Kölkedi-főcsatorna, Vizslaki-főcsatorna és mellékvízfolyásai (művi meder)	Belvízelvezetés

Egyetért-e azzal, hogy a megadott indok alapján erősen módosított víztestté kell nyilvánítani az adott víztestet?

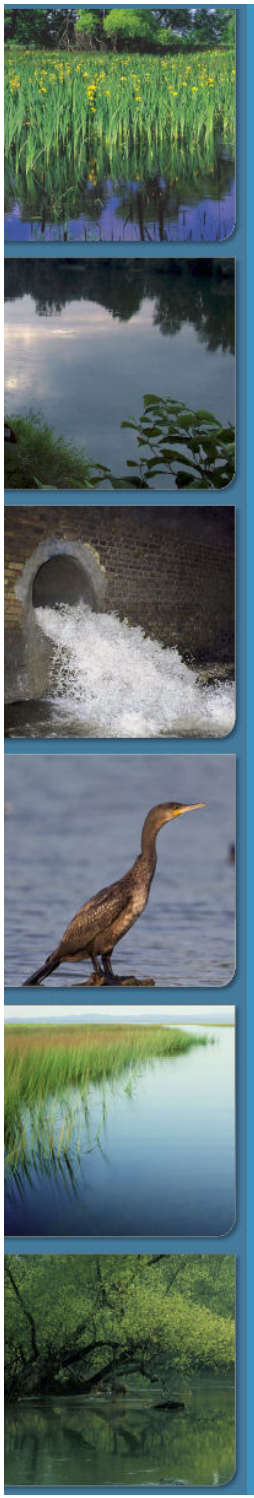

A vizek állapota jelenleg

Vízfolyások – összesen 23 db

Ebből ökológiailag 0 jó, 17 nem jó, 6 adathiány miatt nem dönthető el.

Ebből kémiailag 0 jó, 0 nem jó, 23 adathiány miatt nem dönthető el.

Állóvizek – összesen 1 db

Ebből ökológiailag 0 jó, 0 nem jó, 1 adathiány miatt nem dönthető el.

Ebből kémiailag 0 jó, 0 nem jó, 1 adathiány miatt nem dönthető el.

Felszín alatti vizek – összesen 12 db

Ebből mennyiségileg 12 jó, 0 nem jó, 0 állapota bizonytalan

Ebből kémiailag 10 jó, 2 nem jó, 0 állapota bizonytalan

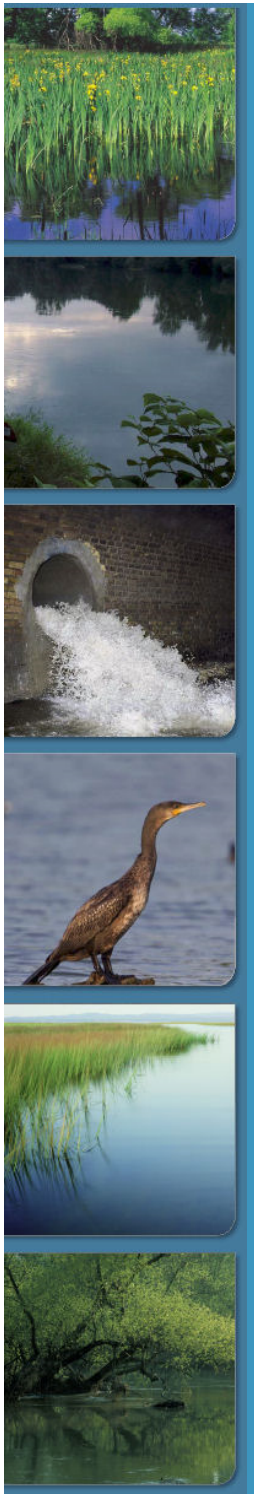

Célkitűzések és mentességek

	Jelenlegi állapot fenntartása	Jó állapot/ potenciál elérése			Enyhébb célkitűzés (javaslat) (%)
		2015-ig (%)	2021-ig (%)	2027-ig vagy később (%)	
Vízfolyások :	-	-	26	65	9
Természetes	-	-	18	64	18
Erősen módosított	-	-	40	60	-
Mesterséges	-	-	-	100	-
Állóvizek:	100	-	-	-	-
Természetes	100	-	-	-	-
Erősen módosított	-	-	-	-	-
Mesterséges	-	-	-	-	-
Felszín alatti vizek:	84	8	8	-	-

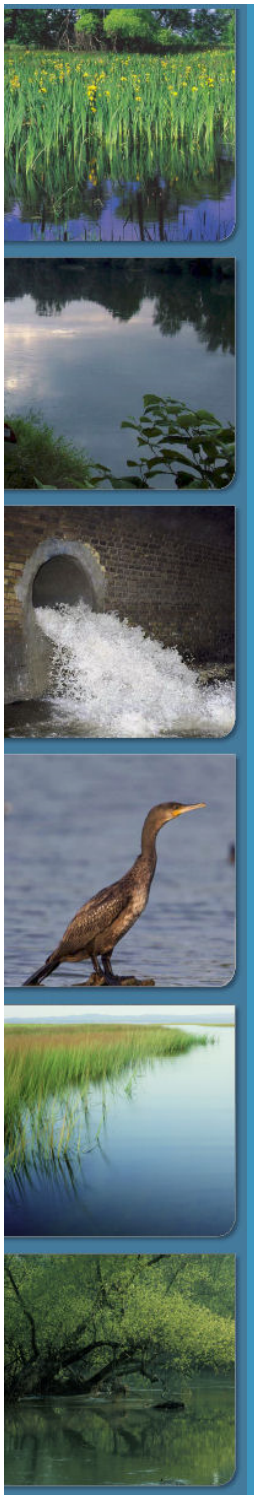

2015 utáni határidők és enyhébb célkitűzések okai

Időbeni mentességek főbb okai:

- Ökológiai helyreállási idő hosszabb: Karasica, Borza-patak, Vasas-Belvárdi-vízfolyás, …
- Az intézkedések 2015-ig történő megvalósítása aránytalanul magas terheket jelent a gazdaság, társadalom bizonyos szereplői, vagy a nemzetgazdaság számára: Karasica, Borza-patak, Vasas-Belvárdi-vízfolyás, …
- A víztest alacsony prioritású: Ilocskai-árok

Enyhébb célkitűzések főbb okai:

- Az intézkedések nem érik meg, aránytalan költségek: Lánycsók-patak és mellékvízfolyásai, Villány-Pogányi vízfolyás és mellékvízfolyásai

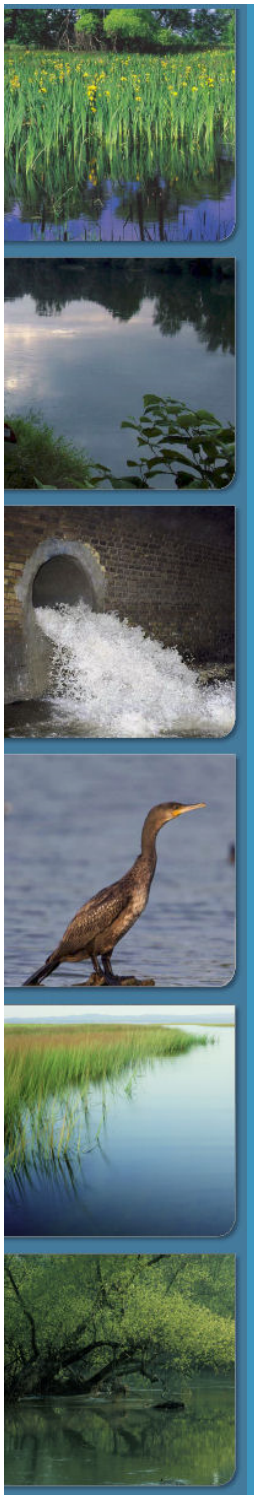

Főbb intézkedések csoportosítása

1. Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése
2. Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése
3. Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása
4. Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések
5. Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések
6. Átfogó, országos intézkedések

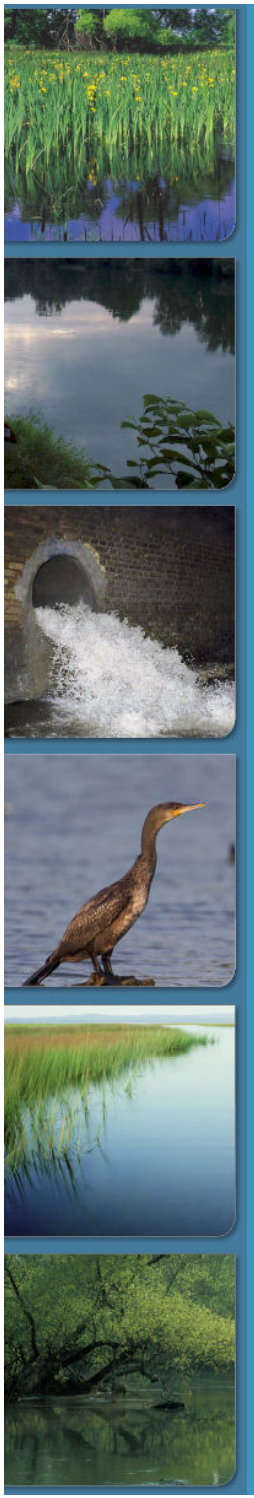

Tápanyag- és szervesanyag terhelések csökkentése

1. Területi agrárintézkedések

- Agrár-környezetvédelmi intézkedések és művelési mód váltás dombvidéken (erózió- és nitrát-érzékeny területeken)
- Művelési ág váltás és fenntartása dombvidéken (szántó-gyep konverzió, szántó-erdó konverzió) erózió- és nitrát-érzékeny területeken

Megvalósítók / Költségviselők: Mezőgazdasági vállalkozók (az állam a keletkező hátrányok és a bevétel kiesés kompenzációját támogatja).

2. Csatornázás és szennyvízelhelyezés

- Meglévő szennyvíztisztító telep hatásfokának növelése a befogadó vízminőségének védelme miatt a Szennyvíz Programban előírtakon túl
- Szennyvíztisztítás megoldása a Szennyvíz Program szerint (új telep építése és / vagy a meglévő korszerűsítése, bővítése, szennyvíziszap kezelés vagy természetközeli szennyvíztisztítás megvalósítása)

Megvalósítók / Költségviselők: Önkormányzatok és a lakosság. Az önkormányzatok számára kötelező fejlesztések megvalósítását a hazai költségvetés az EU pénzügyi hozzájárulásával ösztönzi KEOP forrásból. A működtetést a fogyasztók fizetik.

3. A halastavi és a horgászati hasznosítás jó gyakorlata

- Jó halgazdálkodási és horgászati gyakorlat
- Üledék egyszeri eltávolítása (vízminőség javító kotrás) és kezelése

Megvalósítók / Költségviselők: A halászati, horgászati tevékenységet végző vízhasználók. A terheléscsökkentő beruházások megvalósítására pénzügyi támogatást biztosít a Halászati Operatív Program.

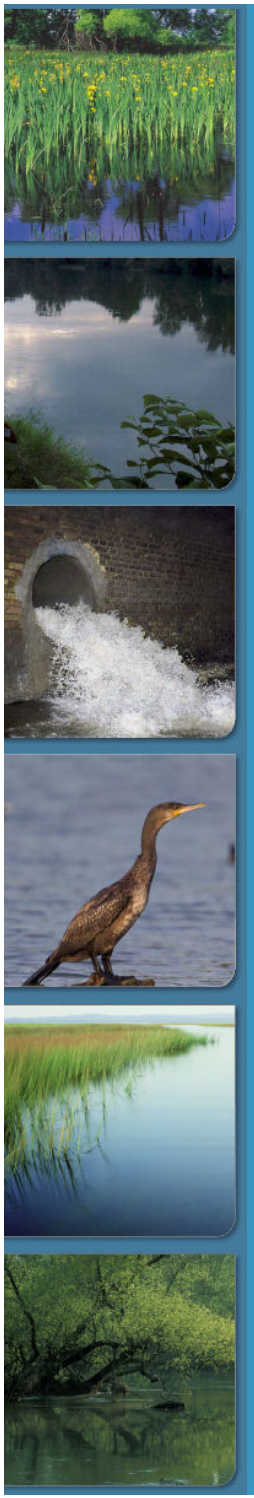

Vízfolyások és állóvizek szabályozottságának csökkentése

1. Vízfolyások és állóvizek rehabilitációja

- Mederrehabilitáció (beleértve a különböző elzárások, fenékgátak, fenékküszöbök felülvizsgálatát és szükség esetén átépítését, az üledék és az oda nem illő növényzet egyszeri eltávolítását)
- Állóvizek és vízfolyások medrének fenntartása (felesleges biomassza és laza üledék eltávolítása, mederbeli lágyszárú növényzet gondozása)
- Partmenti puffersáv (erdősáv és / vagy füves növényzónák) kialakítása vízfolyások vagy állóvizek partja mentén

Megvalósítók / Költségviselők: Vízfolyások, állóvizek tulajdonosa, kezelője. Egyes projektek megvalósítása a ROP-okból, a természetvédelmi célú projektek a KEOP-ból támogathatók.

2. Mesterséges vízfolyások rekonstrukciója

- Partmenti puffersáv (erdősáv és / vagy füves növényzónák) kialakítása vízfolyások vagy állóvizek partja mentén
- Állóvizek és vízfolyások medrének a fenntartása (a felesleges biomassza és laza üledék eltávolítása, mederbeli lágyszárú növényzet gondozása)

Megvalósítók / Költségviselők: Vízfolyások, állóvizek tulajdonosa, kezelője (állam, vízügyi igazgatóságok, vízgazdálkodási társulatok). A projektek megvalósítása a ROP-okból támogathatók.

3. Eróziócsökkentés és vízvisszatartás

- Agrár-környezetvédelmi intézkedés és művelési mód váltás dombvidéken (erózió- és nitrát-érzékeny területeken)

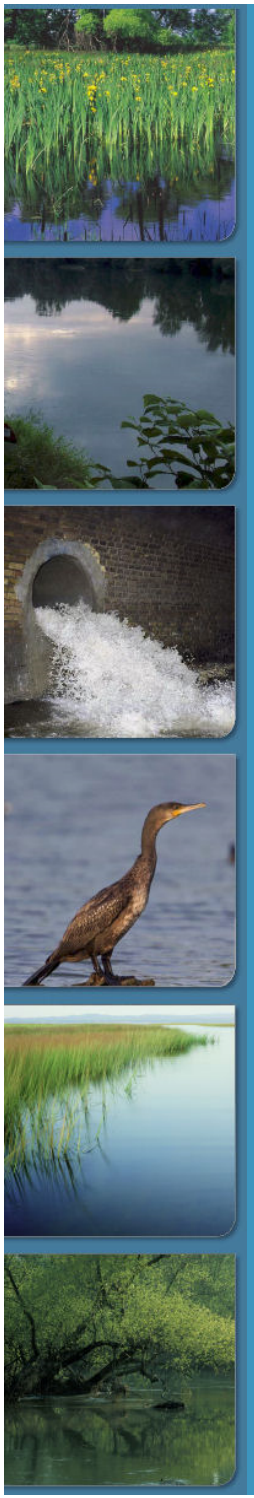

Fenntartható vízhasználatok, a vizek mennyiségi állapotának javítása

1. A felszín alatti vizek fenntartható használata
   - Vízhasználatok (vízkivételek, illetve FAV elvonással járó vízhasználatok) fenntartható megvalósítása igénybevételi korlátok figyelembevételével
   - Engedély nélküli vízkivételek visszaszorítása

Megvalósítók / Költségviselők: Vízhasználók.

2. Felszíni vizek fenntartható használata
   - Vízhasználatok (vízkivétel, vízátvezetés) fenntartható megvalósítása az ökológiai szempontból szükséges mederben hagyandó vízhozam figyelembevételével

Megvalósítók / Költségviselők: Vízhasználók

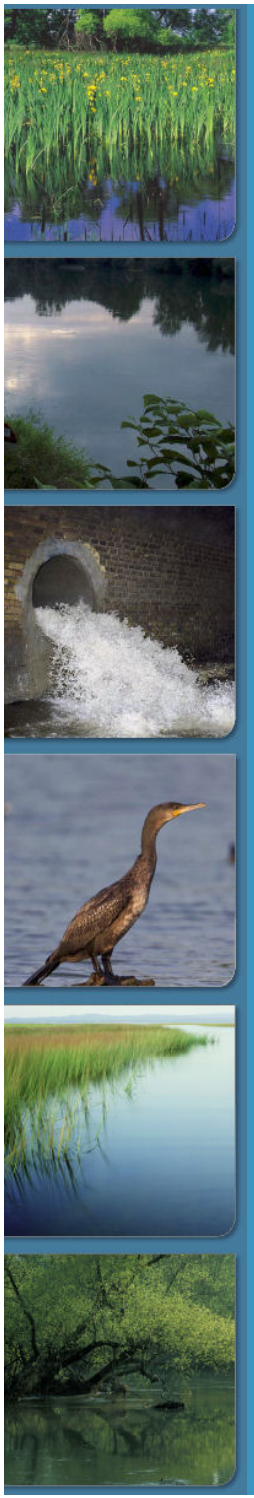

Megfelelő ivóvízminőséget biztosító intézkedések

1. Ivóvízminőség-javító program

– Vízkezelési technológia vagy kistérségi rendszerek alkalmazása vagy áttérés másik vízbázisra az ivóvízminőség biztosítása érdekében (Ivóvízminőség-javító Program)

Megvalósítók / Költségviselők: Önkormányzatok. A program végrehajtását az állam támogatja.

2. Ivóvízbázisok biztonságba helyezése és biztonságban tartása

– Ivóvízbázisok biztonságba helyezése és biztonságban tartása

Megvalósítók / Költségviselők: Víziközmű tulajdonosok, szolgáltatók: önkormányzatok, állam. A program végrehajtását az állam támogatja.

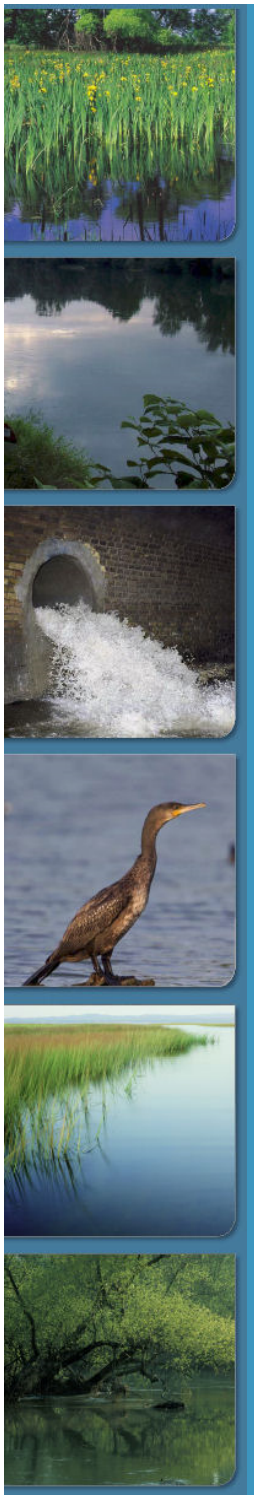

Védett területekre vonatkozó egyedi intézkedések

Védett természeti területek speciális védelme

- Élőhelyek feltárása, kezelési tervek készítése
- Felszín alatti vízhasználatok korlátozása, megszüntetése, szükség esetén felszín alatti vízpótlás károsodott FAVÖKO-k lokális rehabilitációja érdekében
- Felszíni vízhasználatok megszüntetése, átalakítása; vízpótlás és egyéb speciális intézkedések az élőhelyek védelmének érdekében

Megvalósítók / Költségviselők: A védett terület tulajdonosa, kezelője.

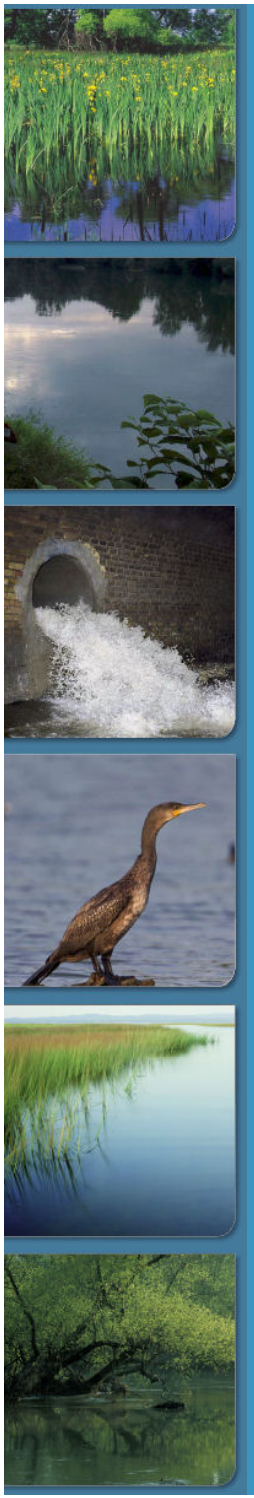

Átfogó, országos intézkedések

1. Vizsgálatok (környezeti hatásvizsgálatok)
2. Engedélyezési eljárások
3. Monitoring fejlesztése
4. Információk biztosítása, nyilvánosság
5. Költségmegtérülés elvének érvényesítése
6. Képességfejlesztés (K+F, szakemberképzés stb.)

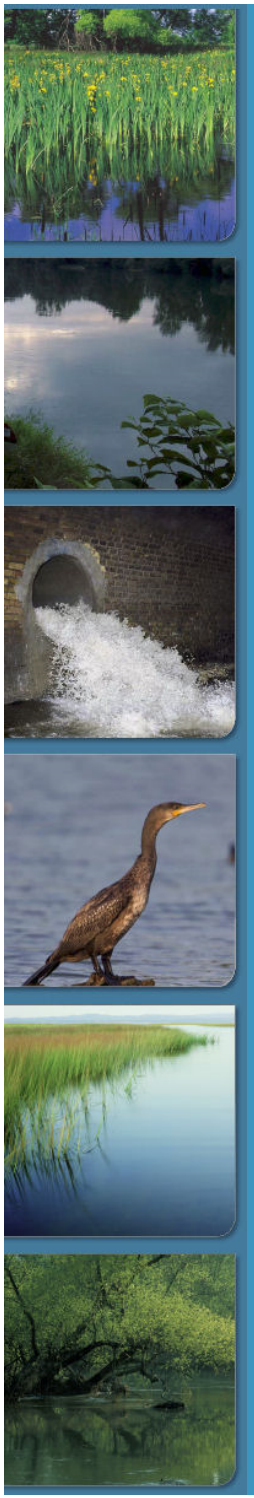

Legfontosabb kérdések a résztvevők felé

1. Egyetért-e a javasolt célokkal, intézkedésekkel, koncepciókkal? Ha nem, mi az, amit módosítana?
2. 2 . A javasolt intézkedések közül melyeket tartja reálisan megvalósíthatónak 2015-ig, és melyeket 2021-ig, illetve 2027-ig?
3. 3. Az Ön szervezete milyen szerepet tud vállalni a tervezett intézkedések megvalósításában, a vizek állapotának javításában?
4. 4. Amennyiben egy tervezett intézkedés az Ön által képviselt szervezet számára ebben a formában nem támogatható, mi ennek az oka, és lát-e olyan kompromisszumot, amely a szervezet részére még elfogadható, miközben a vizek állapota is javítható?